

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ
Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

**ПРОЕКТ ПРОГРАМИ
ТА ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ**
з науково-педагогічної практики зі спеціальності
8.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти.
Музика»
Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр

”

Полтава – 2007

Проект програми та інструктивно-методичних матеріалів з науково-педагогічної практики зі спеціальності 8.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика». Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр / Автор-укладач О.О. Лобач. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2007. – 23 с.

Рецензенти: доктор педагогічних наук, завідувача кафедри соціальної та колекційної педагогіки Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка *В.П. Шпак*

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка *В.С. Ірклієнко*

Затверджено на засіданні кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка (протокол № 1 від 4 вересня 2007 р.)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Зміст науково-педагогічної практики.....	6
Організація і керівництво практикою.....	7
Перелік звітної документації.....	10
Критерії оцінювання роботи магістрантів.....	11
Завдання та інструктивно-методичні матеріали з науково-методичної практики.....	13
Завдання і методичні рекомендації з викладацько-педагогічної практики.....	15
Завдання та інструктивно-методичні матеріали з науково-дослідницької практики.....	17
Список рекомендованої літератури.....	18
Додатки	
Додаток 1.....	25
Додаток 2.....	26
Додаток 3.....	27
Додаток 4.....	28
Додаток 5.....	29
Додаток 6.....	30
Список використаних джерел.....	31

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах реформування національної системи освіти, прямування України до європейського освітнього простору, загострення культурно-освітніх проблем перед вищою школою постала нагальна проблема підготовки висококваліфікованих фахівців — магістрів зі спеціальності 8.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика», на яких покладається завдання організації різнопланової музично-педагогічної, культурно-просвітницької, культурно-організаторської та мистецько-корекційної роботи з різними віковими категоріями дітей і молоді. З огляду на це, значно актуалізується проблема підвищення рівня практичної підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів.

Науково-педагогічна практика передбачена державним стандартом вищої освіти і тому є обов'язковою для кожного магістра музики. Вона є завершальним етапом професійної підготовки магістра, забезпечує єдність теорії і практики, тому що проводиться після вивчення основних науково-гуманітарних і професійно-орієнтованих дисциплін («Педагогіка вищої школи», «Психологія вищої школи», «Музична психологія», «Теорія і методика викладання музичних дисциплін у вищих закладах освіти та спеціальних навчальних закладах», «Менеджмент в освіті», «Основи наукових досліджень» тощо), відбувається в умовах, максимально наближених до реальної професійної діяльності.

Особливістю науково-педагогічної практики є те, що вона ґрунтується на провідних ідеях особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки магістра музики – на принципах демократизації та індивідуалізації. Відповідно до профілю та рівня попередньої музичної підготовки, набутого музично-педагогічного досвіду та перспектив майбутньої професійної діяльності магістрантові надається право особистого вибору бази проходження практики, а також спеціальних музичних дисциплін, що він викладатиме під час проходження практики.

У ході практики створюються оптимальні умови для опанування специфічних професійно-педагогічних умінь магістра музики, а саме: планувати й здійснювати науково-методичну, адміністративно-управлінську, консультативну, дослідницько-аналітичну, організаційно-дозвілєву та ін. діяльність; виявляти й вирішувати освітні, дидактичні й виховні завдання в аудиторній та позааудиторній музично-педагогічній та музично-виховній роботі; відбирати навчальний матеріал, ефективні форми, методи та прийоми діалогу зі студентською та учнівською аудиторією; апробувати, аналізувати та коректувати інноваційні художньо-педагогічні технології тощо. Все це уможливорює виховання й розвиток у магістра музики гуманістичної спрямованості особистості, педагогічної культури й художньо-образного мислення, творчого, науково-дослідницького ставлення до професії, що сприяє формуванню індивідуального стилю роботи.

Мета науково-педагогічної практики – поглибити, закріпити і конкретизувати теоретичні знання магістрів щодо організації музичної освіти та виховання учнівської та студентської молоді, функціонування педагогічних та спеціальних навчальних закладів, ведення адміністративної та методично-інспекторської роботи в органах культури та освіти.

Завдання практики:

1. Сформувати базові уміння та навички організації музичної освіти та виховання у навчальних закладах I – IV рівнів акредитації.
2. Ознайомити магістрантів із специфікою адміністративної, методично-інспекторської роботи в органах культури та освіти, а також відповідною службовою документацією.
3. Поглибити знання магістрантів із проблем художнього керівництва мистецькими колективами й об'єднаннями у закладах культури й позашкільної освіти, а також сформувати уміння й навички роботи у професійних мистецьких колективах

4. Виховувати магістра музики як активного пропагандиста музичного мистецтва серед студентів, школярів, громадськості; прагнення до самореалізації у мистецькій творчості; орієнтацію на залучення молоді до досягнень вітчизняної і світової культури; формувати у магістрантів професійно значущі духовно-моральні та художньо-естетичні потреби, цінності й відповідні якості особистості.

ЗМІСТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Складовими науково-педагогічної практики є науково-методична, викладацько-педагогічна, науково-дослідна і самоосвітня діяльність.

Науково-педагогічна практика *передбачає:*

- ознайомлення із структурою керівних органів культури та освіти міста;
- перегляд посадових інструкцій та відповідної службової документації працівників місцевих органів культури та освіти, а саме: методиста з музики методкабінету при міськво, методистів та експертів ПОШПО імені М.В. Остроградського, інспекторів відділу освіти і культури, завідувачів відділів і художніх керівників спеціальних і позашкільних навчальних закладів, відділу виховної роботи педагогічного університету тощо (на вибір магістранта);
- створення карти сфери використання магістрів музики в місті та області;
- ознайомлення з методичною літературою з проблем теорії та методики викладання музичних дисциплін у вищих педагогічних і середніх спеціальних навчальних закладах;
- відвідування й аналіз теоретичних та індивідуально-практичних занять провідних викладачів професійно-орієнтованих музичних дисциплін;
- підготовка і проведення пробних і залікових занять з музичних дисциплін (за вибором студента);
- відвідування й аналіз занять магістрантів-практикантів;

- перевірка й рецензування курсових та контрольних робіт студентів;
- проведення науково-дослідної роботи з проблеми;
- організація виховної роботи у закріплених академгрупах;
- відвідування та аналіз виховних заходів магістрантів-практикантів;
- участь у художніх колективах, або відвідування та аналіз репетицій мистецьких колективів педагогічного університету (на вибір студента).

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Науково-педагогічна практика проводиться у другому семестрі та триває VI тижнів.

Виробничу практику можна умовно поділити на три етапи.

Підготовчий етап практики включає вирішення всіх організаційних питань, як-то:

- вибір закладів, де буде проходити практика;
- складання та підписання договорів із цими закладами;
- ознайомлення представників закладів із програмою практики, узгодження режиму роботи магістрантів.

Після вирішення організаційних моментів факультетським керівником, який відповідає за організацію і проведення практики, проводиться настановча конференція. На неї запрошуються завідувач практики від університету, заступник декана психолого-педагогічного факультету, методисти, магістранти. Магістранти знайомляться з програмою практики (метою, завданнями, змістом, особливістю організації, звітною документацією), розподілом по базах проходження практики, з методистами.

Як виключення, окремим магістрантам надається можливість проходити практику за місцем проживання. Наголосимо на деяких моментах процедури оформлення відповідної документації: магістрант подає проректору з навчальної роботи відношення від адміністрації закладу, яка зобов'язується створити відповідні умови для проходження

науково-педагогічної практики; пише заяву, де аргументовано викладає причини проходження практики за місцем проживання; практикант обов'язково отримує попередню консультацію методиста кафедри музики.

Можливе зарахування науково-педагогічної практики на підставі заяви магістранта і характеристики адміністрації закладу, де працює магістрант, якщо його посадові обов'язки, професійна музично-педагогічна діяльність повністю відповідають концепції та змістові професійної підготовки зі спеціальності 8.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика» за освітньо-кваліфікаційним рівнем – магістр. У даному випадку практикант заздалегідь обговорює з факультетським керівником і методистом перелік звітних документів.

Робочий етап практики включає знайомство магістранта із закладами, де він працюватиме, консультації з груповим методистом і спеціалістами закладів, попередню розробку індивідуальної програми проходження практики за напрямками діяльності, визначеними у змісті.

Пристаюючи до практики, магістранту необхідно глибоко вивчити навчальні та робочі навчальні програми з музичних дисциплін, навчальні та методичні посібники з предмету, рекомендовану літературу; проаналізувати теми навчальної програми на період практики; актуалізувати відповідні знання з дисциплін музичного циклу, що дасть змогу провести навчально-виховну роботу згідно з вимогами педагогіки вищої школи (загальна кількість занять визначена у таблиці 1).

Виховна діяльність магістранта контролюється методистом від кафедри соціальної та корекційної педагогіки, а також факультетським куратором групи.

Таблиця 1

**Зміст викладацько-педагогічної практики
магістранта музики**

№ п/п	Дисципліни	Кількість аналізів занять	Кількість пробних занять			Кількість залікових занять			Кількість виховних заходів
			Лек.	Практ.	Лаб.	Лек.	Практ.	Лаб.	
1.	Теорія та історія загальної та музичної педагогіки, теорія та історія музики	2	1	1	1	1	2	2	2
2.	Виконавські музичні дисципліни	2	–	1	–	–	2	–	
Разом (16 год.)		4	1	2	1	1	4	2	2

Упродовж робочого етапу магістрант виконує завдання практики, уточнює та конкретизує шляхи їх вирішення, аналізує та обговорює з методистом отримані результати, визначає тему виступу на підсумковій конференції.

Важливе місце на даному етапі має дослідницько-експериментальна робота. Незалежно від предмету кваліфікаційного дослідження, магістрант має змогу зібрати та узагальнити відповідний краєзнавчий музично-педагогічний, культурно-просвітницький і мистецький емпіричний матеріал, у зв'язку зі співпрацею з обласним і міським відділами культури й освіти.

Робочий день магістранта-практиканта триває 6 годин.

Підсумковий етап має на меті аналіз і самоаналіз результатів науково-педагогічної діяльності. На останньому тижні науково-педагогічної практики підводяться її підсумки, які передбачають такі моменти:

- проведення семінару для магістрантів музики під керівництвом групового методиста, де детально обговорюються

результати практики, побажання щодо її удосконалення, виступи на загальній підсумковій конференції за участі керівників університету та факультету;

- аналіз роботи практикантів на засіданні кафедри музики, де затверджується їх звіт;
- оформлення звітної документації;
- звіт на факультетській науково-практичній підсумковій конференції.

Магістрант у встановлені терміни оформлює щоденник практики, де міститься його звіт про проходження практики, перелік виконаної роботи (дата, тема, відповідна оцінка), відзив групового методиста, котрий виставляє загальну оцінку за практику. Уся звітна документація (журнали, грошові відомості, ідентифікаційні коди спеціалістів, з якими працювали магістранти, план підсумкової конференції) подається завідувачу з практики педагогічного університету.

ПЕРЕЛІК ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

1. Щоденник науково-педагогічної практики. Зазначимо, щоу переліку зробленої роботи має бути не менше 16 позицій (див. схему звіту в додатку б).

2. Схематичне зображення структури керівних органів культури та освіти міста (форма подавання вільна).

3. Перелік посадових обов'язків та службової документації одного з працівників місцевих органів культури та освіти.

4. Карта сфери використання магістрів музики в місті та області (форма подавання вільна).

5. Плани-конспекти занять (логіко-методичні схеми, конспекти лекцій, практичних і лабораторних занять), затверджених і оцінених методистами.

6. Самостійно підготовлений дидактичний матеріал (тести перевірки знань, звуко- та відеозаписи, нотний і роздатковий матеріал, медіа-презентації, реквізит тощо).

7. Два зразки аналізу проведення лекцій, практичних, лабораторних і індивідуальних занять викладачів і практикантів (див. схеми аналізу в додатках 1, 5).

8. Сценарій музично-виховного заходу з відповідним матеріалом (наочним і музичним репертуаром, реквізитами, фотодокументами тощо), затверджений та оцінений куратором академгрупи і методистом від кафедри соціальної та корекційної педагогіки.

9. Аналіз проведення виховного заходу одного з магістрантів-практикантів (див. схему аналізу в додатку 3).

10. Аналіз репетиції одного з колективів художньої самодіяльності психолого-педагогічного факультету або педагогічного університету (див. схему аналізу в додатку 4).

11. Звіт про науково-дослідницьку діяльність, який затверджується залежно від мети дослідження науковим керівником кваліфікаційної магістерської роботи, куратором академгрупи або викладачем курсу «Музична психологія» та оцінюється методистом кафедри психології (див. схему звіту в додатку 2).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ

I. Рівень науково-методичної діяльності:

- знання теоретичних основ методики викладання, планування, обліку та контролю музичної освіти й виховання учнів та студентів у вищому закладі освіти та спеціальних навчальних закладах;
- уміння працювати з нормативно-правовою та службовою документацією, науковими першоджерелами;
- обґрунтованість планування організаційних форм навчання: усвідомлення навчально-виховних цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи з учнями або студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення планів-конспектів занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;

- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- активність, ґрунтовність самоаналізу та аналізу роботи колег на семінарах, групових консультаціях, конференціях, доречність і цінність внесених магістрантом пропозицій.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість *викладацько-педагогічної діяльності* магістранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, лабораторних та індивідуально-практичних занять сучасним вимогам;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності з учнівською та студентською молоддю;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних художньо-педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення виховного заходу (особлива увага звертається на оригінальність його форми та змісту).

III. *Педагогічно-виконавська майстерність* магістранта-практиканта: контакт із аудиторією і кожним студентом окремо; уміння підтримувати емоційну-позитивну робочу атмосферу на заняттях і виховних заходах; раціональне використання часу; вміння користуватися наочними та технічними засобами навчання (медіа проектором, комп'ютером, DVD-плеєром, відеомагнітофоном, музичним центром тощо); педагогічний такт; дотримання етичних норм у стосунках із учнями, студентами, викладачами; володіння педагогічною та музично-виконавською технікою (голосом, вербальними та невербальними засобами комунікації, музичним інструментом тощо).

IV. Змістовність *науково-дослідницької діяльності*: адекватність і валідність методів педагогічного експерименту; узагальнення одержаних результатів; представлення емпіричного матеріалу з музичної регіоналістики Полтавщини.

V. *Ставлення до педагогічної професії та сформованість* відповідних *особистісних якостей*:

відповідальність; самостійність; вимогливість до себе; організованість; сумлінність; творчість; любов до дітей і повага до студентів; інтерес до професії, переконаність в її суспільній значущості, прагнення удосконалити процес музичної освіти та виховання молодого покоління; оптимізм; захопленість музичним мистецтвом і бажання передати своє ставлення до нього учням, студентам і широкій аудиторії; поширення й пропаганда високих надбань музичної культури в суспільстві.

Оцінка **«відмінно»** ставиться, коли результати науково-педагогічної практики магістранта відповідають усім вищеназваним критеріям і показникам за умов самостійного виконання практикантом усіх завдань, передбачених програмою.

Оцінка **«добре»** ставиться, коли магістрант досяг належних результатів у науково-практичній діяльності, але всі програмові завдання виконав за допомогою методиста.

Магістрант оцінюється на **«задовільно»** за умов досягнення загальної мети науково-педагогічної практики при щільній підтримці методиста та інших спеціалістів-наставників, оформленні необхідної звітної документації. Проте, його діяльність має репродуктивний характер, він допускає помилки у процесі аналізу, самоаналізу та узагальнення її результатів, має середній рівень професійно-виконавської майстерності, науково-дослідницької та методичної підготовки.

«Незадовільно» одержує магістрант, який не досяг мети науково-педагогічної практики, не виконав усіх завдань і невчасно оформив звітну документацію, що свідчить про індіферентне ставлення до обраної професії.

ЗАВДАННЯ ТА ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Науково-методична діяльність покликана забезпечити вдосконалення професійно-методичної підготовки магістранта, а саме: поглибити філософсько-методологічні знання, забезпечити збагачення змісту процесу музичної освіти та виховання, його національну спрямованість; систематизувати

нові методичні рекомендації щодо методики музично-виховної роботи та осмислити шляхи впровадження педагогічних інновацій в реальний процес художньо-естетичного виховання й розвитку особистості; ознайомлення з посадовими інструкціями та службовою документацією менеджерів закладів освіти I – IV рівнів акредитації та культури I – II рівнів акредитації.

Базою для проходження практики можуть бути виховний відділ Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, обласний, районний та міський відділи освіти або культури; відділ виховання Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти М.В. Остроградського, міський методичний кабінет при міськвн, Обласний центр естетичного виховання учнівської молоді, Палаці культури, Палаці дитячої та юнацької творчості, Будинки народної творчості, Полтавська обласна філармонія, Обласний та Міський центри соціальної служби для молоді, кабінети естетичного виховання при бібліотеках і музеях.

Практичні завдання:

1. Ознайомитись із структурою керівних органів культури та освіти міста.
2. Зробити список усіх закладів освіти і культури міста (району, області), що дасть змогу зробити карту сфери використання магістрів музики.
3. Вибрати одну з установ або закладів, що підпорядковані Міністерству освіти та науки України, Міністерству культури України або Державному комітету України у справах сім'ї та молоді вивчити їхню структуру, правові основи та сфери діяльності, адреси музично-педагогічного або культурно-просвітницького досвіду.
4. Вибрати одного з керівників (адміністраторів, методистів, інспекторів, консультантів, експертів тощо) і вивчити його посадові обов'язки та службову документацію.
5. Робота в бібліотечних і методичних фондах міста, університету, факультету, кафедри з метою ознайомлення з новою методичною літературою з проблем теорії та методики

викладання музичних дисциплін у вищих педагогічних і середніх спеціальних навчальних закладах.

ЗАВДАННЯ ТА ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ВИКЛАДАЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Викладацько-педагогічна діяльність досить багатогранна, у процесі неї відбувається актуалізація, систематизація, переосмислення, уточнення та корекція набутих знань, умінь і навичок з гуманітарних, соціально-економічних і професійно-орієнтованих дисциплін, зокрема «Педагогіки вищої школи». Вона також має на меті перевірку готовності магістранта до самостійної професійно-педагогічної діяльності у вищих і середніх спеціальних закладах освіти і культури, в тому числі й виконання обов'язків куратора академгрупи.

Вона охоплює два традиційні напрямки роботи – проведення навчальної та музично-виховної роботи з учнями або студентами.

База проходження викладацько-педагогічної практики: Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, педагогічні училища та училища культури, дитячі музичні школи та студії, школи мистецтв тощо (за вибором магістранта).

Практичні завдання.

1. Вивчити структуру та напрямки діяльності виховного відділу педагогічного університету з метою допомоги в організації та проведенні планових виховних заходів, підготовці та оформленні необхідної документації, виконання доручень проректора з виховної роботи тощо.

2. Вивчити структуру та напрямки діяльності студентського деканату психолого-педагогічного факультету з метою дієвої допомоги заступнику декана з виховної роботи.

3. Магістрант проводить певну кількість теоретичних та індивідуально-практичних занять зі спеціальних музичних дисциплін за власним вибором і за рекомендацією викладачів,

які затверджують графік проходження практики на засіданні кафедри музики (ще раз уважно вивчіть таблицю 1).

Особливе місце у викладацькій практиці магістранта займають індивідуально-практичні заняття з музичних дисциплін, а саме: «Практикум зі шкільного репертуару», «Додатковий музичний інструмент» («Практикум з музичних дисциплін»). Викладач магістранта з основного музичного інструменту, диригування або постановки голосу може рекомендувати йому проведення відповідних дисциплін за умов високого рівня опанування магістрантом відповідної методики за індивідуальною програмою навчання.

4. Упродовж науково-педагогічної практики магістрант виконує обов'язки куратора однієї академгрупи студентів-музикантів. Магістрант має ознайомитися з планом роботи куратора, вибрати один з виховних заходів або запропонувати свій варіант.

До змісту викладацько-педагогічної практики включені два види виховної роботи: 1) участь у факультетських, університетських або міських виховних заходах, що проводяться відповідними організаційними структурами; 2) самостійне проведення виховного заходу в базовій академгрупі. Можливе проведення колективного виховного заходу для декількох груп студентів-музикантів.

5. Підготувати до методичного фонду кафедри текст 1 лекції, розширені тези 1 пробної лекції; 1 практичного або семінарського заняття; 1 лабораторного заняття; 1 індивідуально-практичного заняття. Останні залікові заняття подаються у вигляді змістових логічних схем.

6. Підготувати конспект або сценарій музично-виховного заходу з відповідним матеріалом (наочним і музичним репертуаром, реквізитами, фотодокументами тощо), затверджений та оцінений куратором відповідної академгрупи, методистом від кафедри соціальної та корекційної педагогіки.

7. Відвідати та проаналізувати заняття викладачів і магістрантів, виховні заходи практикантів, репетицію студентського художнього колективу.

ЗАВДАННЯ ТА ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Науково-дослідницька діяльність має на меті проведення констатувального та формувального експериментів з індивідуальної науково-методичної проблеми, в процесі вивчення якої магістрант цілеспрямовано аналізує наукові першоджерела, узагальнює педагогічний досвід, набуває вмінь і навичок аналізу та корекції власної педагогічно-експериментальної діяльності, осмислення та оформлення її результатів у доповідях, публікаціях і магістерській кваліфікаційній роботі.

Теоретичними основами науково-дослідницької діяльності студентів є такі дисципліни: «Основи наукових досліджень», «Психологія вищої школи», «Музична психологія».

Практичні завдання:

- апробувати та уточнити розроблену з науковим керівником магістерської роботи методику дослідження;
- за необхідності (на прохання куратора) підібрати методику психодіагностики проблеми, актуальної для студентської групи, до якої прикріплений практикант. Це може бути дослідження з проблеми музичної психології (діагностика музичної культури студентів і специфіки їх музичної діяльності).
  - провести обстеження студентів за допомогою обраної методики, обробити та проаналізувати результати;
  - використати дослідницький матеріал у процесі викладацько-педагогічної практики, а також у процесі її самоаналізу;
  - підготувати звіт з курсу «Психологія вищої школи» (див. схему звіту в додатку).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методика викладання музичних дисциплін у вищих закладах освіти та спеціальних навчальних закладах

1. Акимов Ю. Школа игры на баяне. – М.: Сов. композитор, 1985. – 207 с.
2. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки. – М.: Просвещение, 1984.
3. Беркман Т.Л. Методика обучения игры на фортепиано: Пособие для студентов-заочников муз.-пед. факультетов. – М.: Просвещение, 1977. – 103 с.
4. Виноградов Г., Красовская Е. Занимательная теория музыки. – М.: Сов. композитор, 1991.
5. Воспитание музыкой: Из опыта работы / Сост. Т.Е. Вендрова, И.В. Пигерева. – М.: Просвещение, 1991.
6. Гадалова І.М. Методика викладання музики у початкових класах: Навч. Посібник. – К.: ІСДО, 1994.
7. Гуревич Е.Л. История зарубежной музыки: Популярные лекции для студентов высших и средних педагогических учебных заведений. – 2-е изд., пер. – М.: Академия, 2000. – 320 с.
8. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста: Підручник для музикальних вузів та училищ. – К.: Муз. Україна, 1983. – 70 с.
9. Дем'янюк Н.Ю. Основи хорознавства і методики роботи з хором: Навчальний посібник для студентів середніх спеціальних і вищих закладів освіти. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2004. – 96 с.
10. Дем'янюк Н.Ю. Етнографічно-дослідницька діяльність Василя Миколайовича Верховинця: Навчальний посібник. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 1997. – 31 с.
11. Дубровский Д.Ю. Компьютер для музыкантов-любителей и профессионалов: Практ. пособ. Том 1. – М.: Триумф, 1999. – 352 с.
12. Ершова А.П., Букатов В.М. Режиссура урока, общения и поведения учителя (Педагогика как практическая режиссура): Пособие для учителя. – М.: Педагогика, 1995.

13. Євстігнєєва Н.І. Музичне мистецтво як засіб саморегуляції людини (історичний, філософський, музично-теоретичний аспекти): Тексти лекцій. – Полтава: ПДПУ, 2004. – 34 с.
14. Євстігнєєва Н.І. Формування готовності майбутнього вчителя до використання музики як засобу саморегуляції функціонального стану учнів: Методичні рекомендації. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2005. – 34 с.
15. Євстігнєєва Н.І. Самостійна робота з навчального курсу «Постановка голосу»: Методичні рекомендації. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2004. – 42 с.
16. Из истории музыкального воспитания / Сост. О. А. Апраксина. – М.: Просвещение, 1990.
17. Исьянова Л.М. Феноменологическая диалектика – искусство – музыка: Уроки А.Ф. Лосева. – К.: ИПКРК, 1998.
18. Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 2 (61).
19. Кабалевский Д.Б. Педагогические размышления: Избранные статьи и доклады. – М.: Педагогика, 1986. –
20. Кадцын Л.М. Музыкальное искусство и творчество слушателя. – М.: Высш. школа, 1990.
21. Лагутин А. Методика преподавания музыкальной литературы в детской музыкальной школе. – М.: Музыка, 1982. – 224 с.
22. Левченко Г.С. Ой, у лузі та ще й при березі: Навчальний посібник. – Полтава: Видання ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2006. – 112 с.
23. Левченко Г.С. Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини: Посібник для музично-педагогічних навчальних закладів. – Полтава: Видання Полтавського педагогічного університету імені В. Г. Короленка, 2003. – 144 с.
24. Левченко Г.С. Сольфеджіо на основі народних пісень Полтавщини: Посібник для музично-педагогічних навчальних закладів. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2001. – 144 с.

25. Левченко Г.С. Червона калина – полтавська земля: Збірник творів з репертуару Українського народного хору "Калина". – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2000. – 167 с.
26. Левченко Г.С., Лиманський П.Т., Тягло С.І. Хорове диригування: Навчальний посібник для студентів спеціальності 7010104, 7020411 "Початкове навчання і музичне виховання". Вип. I. – Полтава: ПДП, 1995.
27. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. – К.: Муз. Україна, 1989.
28. Лиманський П.Т., Тягло Є.І. Вокально-хорова робота вчителів музики в дитячому хорі: Навчальний посібник. – Полтава: ПДП імені В.Г.Короленка, 1997. – 74 с.
29. Лиманський П.Т., Тягло Є.І. Самостійна робота з хорового диригування: Методичні рекомендації. – Полтава: ПДП імені В.Г. Короленка, 2000. – 40 с.
30. Лиманський П.Т., Тягло Є.І. Хорове диригування: Навчальний посібник для студентів спеціальності 7010104, 7020411 "Початкове навчання і музичне виховання". Вип. II. – Полтава: ПДПУ, 1998.
31. Лобач О.О. Моделювання музично-комунікативних ситуацій // Теорія і методика мистецької освіти: Зб. Наук. Праць / Ред. Колегія О.П.Щолокова та □ед. – Вип. 2.– К.: НПУ, 2001. – С. 19 – 27.
32. Лобач О.О. Сучасні методичні досягнення навчального предмета "Музика" // Постметодика. – 1999. – № 2-3-4. – С. 100 – 103.
33. Лобач О.О. Теорія і методика викладання музичних дисциплін у вищих закладах освіти та спеціальних навчальних закладах: Програма курсу до навчального плану підготовки магістрів із спеціальності 8.010103 – «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика». – Полтава, 2007. – 23 с.
34. Лобачев С.Л., Солдаткин В.И. Дистанционные образовательные технологии: информационный аспект. – М: МЭСИ, 1998. – 104 с.

35. Любомудрова Н.А. Методика обучения игре на фортепиано: Учеб. пособие для музыкальных вузов. – М.: Музыка, 1982. – 143 с.
36. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти // Мистецтво та освіта. – 2004. – № 1. – С. 2 – 5.
37. Менабени А.Г. Методика обучения сольному пению: Учеб. пособие для студентов педагогических институтов. – М.: Просвещение, 1987. – 95 с.
38. Милич Б.Е. Воспитание ученика-пианиста в 5 – 7 кл. ДМШ. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86 с.
39. Мостова І.В. Технологія формування педагогічно-виконавської майстерності майбутнього вчителя музики: Методичні рекомендації. – Полтава: ТД “Станіслав”, 1998. – 24 с.
40. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога. – 4-е изд. – М.: Музыка, 1982. – 300 с.
41. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навч. посібник / За заг. ред. О.П.Рудницької. – К.: ІЗМН, 1998.
42. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін у системі педагогічної освіти. – Херсон, 1995.
43. Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 206 с.
44. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початкових класах: Навч.-методичн. посібник. – К.: ІЗМН, 1998.
45. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1997.
46. Рудницька О.П. Музыка і культура особистості: Проблеми сучасної педагогічної освіти: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1998.
47. Тарасова В.К. Онтогенез музыкальных способностей у дошкольников. – М.: Педагогика, 1988.
48. Теория и методика музыкального образования детей: Научно-методическое пособие / Научн. ред. Л.В. Школяр. – М.: Флинта, 1998. – 311 с.

49. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей // Избр. труды: В 2-х т. – Т.1. – М.: Педагогика, 1985.
50. Уманцев Ф.С. Мистецтво давньої України: Історичний нарис. – К: Либідь, 2002. – 328 с.
51. Цыпин Г.М. Обучение игре на фортепиано: Учеб. пособие для студентов пед. институтов по специальности № 2119 “Музыка и пение”. – М.: Просвещение, 1984. – 176 с.
52. Чередниченко Т.В. Тенденции современной западной музыкальной эстетики. К анализу методологических парадоксов науки о музыке. – М.: Музыка, 1989.
53. Шахов Г.И. Игра по слуху, чтение с листа и транспонирование в классе баяна: Уч. пособие для муз. вузов и муз. училищ. – М.: Музыка, 1987. – 189 с.
54. Шовкомуд О.О. Уроки музыки как средство эстетического воспитания // Проблемы эстетичного виховання та художньої освіти в системі професійної підготовки вчителів: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 1995.

Педагогіка та психологія вищої школи

1. Алексюк А.П. Дидактика вищої школи. – К., 1999.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. – М.: Высшая школа, 1991.
3. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения.– Р.-на-Д.: Феникс, 1996. – 512 с.
4. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. – 2-е вид., доп. – К.: ППППО, 1996.
5. Машбиц ЕМ. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. – М: Педагогика, 1998. – 192 с.
6. Основы педагогики и психологии высшей школы: Учеб. пособ. для слушателей курсов и фак-тов повышения квалификации препод. высших учеб. Заведений / Под ред. А.В.Петровского. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 303 с.
7. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. – 2-е узд., перераб. и доп. – Ростов н/Д:Феникс, 2002. – 544 с.

8. Психологія вищої школи: Програма курсу для підготовки магістрів / Автор-укладач В.Ф. Моргун.– Полтава, 1999.– 12 с.
9. Психолого-педагогическая диагностика личности будущего учителя в системе профессиональной ориентации / Сост. В.Ф. Моргун.– К.: РУМК, 1990. – 64 с.
10. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании. – М.: Школа-Пресс, 1994. – 205 с.
11. Семиченко В.А. Пути повышения эффективности изучения психологии. – К.: Магістр-S, 1997. – 124 с.
12. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. – М.: Аспект Пресс, 1995.
13. Хуторской А.В. Современная дидактика. – СПб.: Питер, 2001.
14. Хуторской А.В. Эвристическое обучение. – М.: МПА, 1998. – 266 с.
- 15.

ДОДАТКИ

**ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ
ДО АНАЛІЗУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

1. Чіткість формулювання мети заняття.
2. Оптимальність вибору обраних знань та категорій.
3. Оптимальність обраної структури заняття і розподілу бюджету часу.
4. Доцільність обраних методів навчання, форм організації навчальної діяльності студентів, засобів викладання навчального матеріалу. Володіння інноваційними формами і методами навчання.
5. Висвітлення історичного аспекту проблеми та огляд найсучасніших досягнень і проблем з теми заняття, забезпечення принципу науковості викладання.
6. Логічність, переконливість, структурованість викладання навчального матеріалу, забезпечення принципів доступності і послідовності.
7. Реалізація принципу активності і творчої самостійності студентів в навчальному процесі, застосування науково-дослідницьких завдань.
8. Професійна спрямованість заняття, його вплив на розвиток професійно-педагогічних здібностей, умінь і навичок у студентів.
9. Органічність поєднання абстракції та наочності на занятті.
10. Аналіз окремих етапів заняття (організаційний момент, актуалізація опорних знань, вивчення нового матеріалу, підсумки тощо).
11. Виховний потенціал заняття.
12. Викладацько-виконавська майстерність практиканта [7, с. 23].

СХЕМА ЗВІТУ З КУРСУ ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

- тема (проблема дослідження)
- мета
- завдання
- характеристика вибірки та методики обстеження
- інструкція
- кількісний аналіз результатів (таблиця первинних результатів, їх графічне представлення)
- якісний аналіз результатів
- висновки і рекомендації [7, с. 24]

СХЕМА АНАЛІЗУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ ВИХОВАННЯ*1. Загальні відомості*

- дата проведення
- місце проведення
- вік учасників
- мета

2. Аналіз гігієнічних, матеріально-технічних та естетичних умов:

- готовність приміщення (чистота, освітленість, температура);
- естетичне оформлення (види наочності, відповідність оформлення змісту організаційної форми, доступність унаочнення для учасників заходу);
- технічне забезпечення (якість роботи аудіовізуальної апаратури, доцільність її використання);

3. Аналіз проведення організаційної форми:

- відповідність змісту поставленій меті;
- різноманітність видів діяльності учасників;
- рівень організованості студентів;
- активність учасників;
- використання прийомів заохочення та стимулювання;
- нові творчі знахідки організаційної форми [7, с. 25].

АНАЛІЗ РЕПЕТИЦІЇ ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ

1. Загальні відомості

- дата проведення
- місце проведення
- назва колективу
- художній керівник
- мета
- організація колективу до роботи

2. Аналіз вокально-хорової роботи:

- розспівування (види вправ, їх відповідність меті, тривалість підготовки голосового апарату);
- методика роботи керівника над ансамблем і строем;
- підготовка учасників до сприймання нового вокального твору, його демонстрація;
- розучування нового твору: методика роботи над музичним і літературним текстами; прийоми подолання вокально-хорових труднощів; методи роботи над вокально-хоровими навичками; місце і роль образного слова у процесі розучування пісенного репертуару;
- методика роботи над художнім виконанням пісень;
- назва творів, які вивчалися, визначення етапів їх розучування;
- відповідність репертуару виконавському стилю, виду хорового колективу.

3. Загальні висновки.

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ КЕРУВАННЯ МУЗИЧНИМ СПРИЙМАННЯМ СТУДЕНТІВ

(на заняттях з музичних дисциплін)

1. *Мета і завдання* процесу керування музичним сприйманням студентів на занятті;
2. *Слухання музики* на занятті:
  - регламентація даного виду діяльності;
  - його локалізація (початок, середина або кінець заняття);
  - музичний матеріал (автор, назва твору, форма показу).
3. *Створення педагогічних умов* керування процесом музичного сприймання особистості:
  - інформаційне забезпечення музичного сприймання;
  - формування установки на музичне сприймання;
  - здійснення художньо-педагогічного аналізу музичних творів (визначення музичного тематизму, його розвитку, особливостей синтаксису і формоутворення, музичної драматургії тощо);
  - забезпечення взаємозв'язку різних видів мистецтв на занятті (розширення художньо-асоціативного поля слухачів);
4. *Методика* розвитку музичного сприймання студентів (особливу увагу звернути на комп'ютерні та інноваційні педагогічні технології розвитку музичного сприймання;
  - методи та прийоми актуалізації життєвих, художніх і музичних асоціацій;
  - методи стимулювання самопізнання й самовираження через мистецтво;
  - методи активізації особистісної інтерпретації та оцінки музичного твору студентами;
5. *Загальні висновки*: реалізація мети; збагачення емоційно-сенсорного, пізнавального і морально-вольового аспектів музичного сприймання школярів; залучення студентів до самостійної слухацько-творчої діяльності.

ЗВІТ МАГІСТРАНТА-ПРАКТИКАНТА
(орієнтовна схема)

1. Інформація про виконану роботу (науково-методичну, викладацько-педагогічну, науково-дослідницьку, самоосвітню, результати спостереження за студентами під час занять і в позааудиторний час, короткий аналіз роботи куратора академгрупи тощо).
2. Виконання плану науково-педагогічної практики (які відхилення мали місце та їхні причини, позапланова робота, особливості практики).
3. Основні навчально-виховні завдання, які вирішувалися у період практики. Форми, що були включені в систему навчально-виховної роботи з різною аудиторією для їх вирішення.
4. Реалізація на практиці особистісно орієнтованого підходу до студентів.
5. Виявлення ефективності викладацько-педагогічної діяльності.
6. Уміння й навички, набуті у процесі науково-педагогічної практики.
7. Аналіз виховного процесу у групі та самоаналіз власних педагогічних зусиль.
8. Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні педагога. Пропозиції щодо вдосконалення змісту та організації практики магістрів музики [7, с. 26].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки. – М.: Просвещение, 1984.
2. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки вчителів до естетичного виховання. – 2-е вид., доп. – К.: ІПППО, 1996.
3. Основы педагогики и психологии высшей школы: Учеб. пособ. для слушателей курсов и фак-тов повышения квалификации препод. высших учеб. Заведений / Под ред. А.В.Петровского. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 303 с.
4. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Отв. ред. М. В. Буланова-Топоркова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Ростов н/Д:Феникс, 2002. – 544 с.
5. Програма та інструктивно-методичні матеріали з науково-педагогічної практики зі спеціальності 8.010102 – «Початкове навчання». Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр / Автори-укладачі. Н. М. Савельєва, В. П. Шпак. – Полтава: ПДПУ імені В. Г. Короленка, 2000. – 21 с.
6. Програма та інструктивно-методичні матеріали з науково-педагогічної практики зі спеціальності 8.010101 – «Дошкільне виховання». Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр / Автори-укладачі О. С. Чернова, Н. М. Савельєва. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2000. – 13 с.
7. Програма та інструктивно-методичні матеріали з науково-педагогічної практики магістрантів зі спеціальності 8.010105 – «Соціальна педагогіка» / Укл. Л. О. Хомич, В. Ф. Моргун, О. А. Федій, В. І. Березан. – Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2005.– 27 с.